

รายงานผลการดำเนินโครงการขับเคลื่อนงานยุติธรรมในมิติเชิงพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

โดย
สำนักงานกิจการยุติธรรม

สารบัญ

➤ วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑
➤ ระยะเวลาและพื้นที่ดำเนินการ	๑
➤ แนวทางการดำเนินงาน	๑
➤ ผลการดำเนินกิจกรรมและสรุปข้อมูลในพื้นที่ - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี - ภาคตะวันออก : จังหวัดชลบุรี - ภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่	๓ ๖ ๑๐
➤ บทสรุปและข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนงานกระบวนการยุติธรรม ในมิติเชิงพื้นที่	๑๔
➤ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาหรือต่อยอด	๑๖

โครงการขับเคลื่อนงานยุติธรรมในมิติเชิงพื้นที่

สำนักงานกิจการยุติธรรม ดำเนินโครงการขับเคลื่อนงานยุติธรรม ในมิติเชิงพื้นที่ ตามแนวทางการขับเคลื่อนงานกระบวนการยุติธรรมตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่องการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ และกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐ ระหว่างเดือนมิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยทำการคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการโดยพิจารณาจากสถิติอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีสถิติคดีอาชญากรรมจำนวนมากในแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้ เพื่อให้สอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ซึ่งเห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) ในการลงพื้นที่ดังกล่าวยังได้มีการลงพื้นที่ทำการศึกษาข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมและแสวงหาความร่วมมือแนวทางการขับเคลื่อนคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) และได้มีการติดตามผลการขับเคลื่อนการใช้งานระบบ DXC (Data Exchange Center) ของหน่วยงานซึ่งมีภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม

➤ วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรมในระดับพื้นที่ตามนโยบายกระทรวงยุติธรรม โดยเฉพาะแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ การเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ กรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม และการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.)
๒. เพื่อรับทราบสภาพปัญหาสำคัญ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ด้านการป้องกันอาชญากรรม และการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
๓. เพื่อศึกษาความพร้อมและแสวงหาความร่วมมือในพื้นที่สำหรับเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.)
๔. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและติดตามการดำเนินงานของระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) ของเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ ซึ่งมีภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัย

➤ ระยะเวลาและพื้นที่ดำเนินการ

๑. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี	วันที่ ๒๒ – ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐
๒. ภาคตะวันออก : จังหวัดชลบุรี	วันที่ ๑๓ – ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐
๓. ภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่	วันที่ ๘ – ๙ สิงหาคม ๒๕๖๐

➤ แนวทางการดำเนินงาน

๑. จัดกิจกรรมพบปะพูดคุยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม และการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๒. ศึกษาดูงานสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและหน่วยงานในพื้นที่ พร้อมรับฟังปัญหาอุปสรรค เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมและขับเคลื่อนคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.)

๓. พบปะพูดคุยและสร้างความรู้ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อติดตามการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) ของหน่วยงาน ซึ่งมีภารกิจด้านพัฒนาพินิจ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดอุดรธานี

➢ การดำเนินกิจกรรมและสรุปข้อมูลในพื้นที่

๑. การประชุมร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดอุดรธานี สถานีตำรวจภูธรเมืองอุดรธานี ที่ว่าการอำเภอเมืองอุดรธานี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี สถานีพิทักษ์และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี และเรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานี โดยสาระสำคัญของการประชุม คือ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ และรับทราบข้อมูลสถานการณ์ ปัญหา แนวทางการดำเนินงาน และรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม การเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม (ระบบ DXC) และการศึกษาความพร้อมของหน่วยงานในการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.)

พบว่า การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นไปตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ โดยโครงการและงบประมาณจะถูกกำหนดมาจากส่วนกลางและแผนพัฒนาจังหวัด นอกจากนี้ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์นโยบายต่างๆ ของทางราชการ อาทิ การป้องกันอาชญากรรม ความรู้ด้านกฎหมาย ข้อสั่งการต่างๆ จะเผยแพร่ผ่านกลไกการประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด/อำเภอ /กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน หรือการประชาสัมพันธ์โดยใช้เสียงตามสาย/หอกระจายข่าวชุมชน ในส่วนของการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม (DXC) พบว่า เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้งานระบบ DXC และส่วนใหญ่ระบบสามารถใช้งานได้ตามปกติ

๒. การลงพื้นที่เพื่อรับทราบสถานการณ์ สภาพปัญหา และความต้องการในพื้นที่ ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงพิณ และองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนน้ำ โดยจัดกิจกรรมพบปะพูดคุยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม และการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

● สถานการณ์/สภาพปัญหาในพื้นที่

ปัญหาอาชญากรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงพิณ ซึ่งเป็นชุมชนในเขตเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนน้ำ ซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบท พบว่าประชาชนในพื้นที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน ปัญหาอาชญากรรมส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องอาชญากรรมพื้นฐานเกี่ยวกับการลักขโมยทรัพย์สิน

ปัญหาอุปสรรคสำคัญในพื้นที่ คือ แม้ว่าประชาชนจะมีความรู้เรื่องกฎหมาย แต่ยังมีการกระทำความผิด จึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า คนยังขาดจิตสำนึกและความเกรงกลัวต่อกฎหมาย นอกจากนี้ ในชุมชนต่างจังหวัดยังขาดแคลนงบประมาณในการผลิตสื่อหรือเครื่องมือกลไกในการเผยแพร่กฎหมาย ทั้งนี้ สื่อที่เผยแพร่ต้องไม่ใช่ในรูปแบบเอกสารหรือหนังสือซึ่งประชาชนจะไม่สนใจ

● แนวทางของชุมชนที่ดำเนินการในปัจจุบันหรือที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

- การป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ได้มีการจัดตั้งจุดสกัดเพื่อเฝ้าระวังในพื้นที่เสี่ยงและล้อมแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม อาทิ บริเวณโรงเรียน เส้นทางสัญจรที่เชื่อมระหว่างชุมชน และมีการเชื่อมโยงภาพจากกล้อง CCTV โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะแนะนำและขอความร่วมมือส่วนราชการ ร้านค้าประชาชน ได้วางมุมกล้อง CCTV ในมุมกว้างครอบคลุมถนนสายต่างๆ

- การสร้างการรับรู้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กฎหมายที่คนในชุมชนสนใจเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน โดยมีผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้านเป็นบุคคลสำคัญในการบอกเล่าหรือถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับคนในชุมชนด้วยตนเอง

- วิธีการ/ช่องทางการติดต่อสื่อสาร มีหมายเลขโทรศัพท์กรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ได้แก่ หมายเลขของสถานีตำรวจ ผู้กำกับ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานยุติธรรมชุมชน และเมื่อเกิดเหตุคนในชุมชนจะแจ้งผู้นำชุมชนเป็นอันดับแรก และมีการใช้ line กลุ่ม เป็นช่องทางสำคัญในการติดต่อสื่อสารและรับรู้ข่าวสารต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีช่องทางอื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารภายในพื้นที่ คือ การจัดประชุมเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง การประชุมประจำเดือนของกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชน การใช้หอกระจายข่าวในหมู่บ้านประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

● ความต้องการในพื้นที่ด้านกระบวนการยุติธรรม

ความต้องการของส่วนราชการในพื้นที่ ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในระดับพื้นที่ ชุดสื่อประชาสัมพันธ์ที่ประชาชนสามารถศึกษาและทำความเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ส่วนใหญ่จะเป็นเอกสาร/หนังสือ ซึ่งประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจ ในส่วนของชุมชนมีความต้องการให้รัฐสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันอาชญากรรม (กล้อง CCTV) เครื่องมือหรือสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่ประชาชนสามารถศึกษาทำความเข้าใจได้ง่ายสำหรับชีวิตประจำวัน (วีดิทัศน์ SPOT บทพูดสั้นๆ) เพื่อเผยแพร่ผ่านทางเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว เวทีการประชุม/อบรมสัมมนา โดยเป็นเนื้อหาที่ประชาชนให้ความสนใจ ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย ทะเลาะวิวาท ที่ดิน ทรัพย์ จราจร เป็นต้น รวมถึงการใช้สื่อ/เครื่องมือที่เหมาะสมกับประชาชนในพื้นที่ด้วย

๓. การศึกษาความพร้อมในการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) จากข้อมูลเจ้าหน้าที่ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดอุดรธานี กิจกรรมที่ยุติธรรมจังหวัดได้มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ การจัดทำแผน/กิจกรรมภายใต้แผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาจังหวัด โดยใช้งบประมาณจังหวัด การติดต่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในจังหวัดในการช่วยเหลือประชาชน การรับเรื่องราวร้องทุกข์และติดตามช่วยเหลือ เป็นต้น สำหรับความพร้อมในการขับเคลื่อน กพยจ. หน่วยงานให้

ข้อเสนอแนะว่า โครงสร้างขององค์กรควรเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนกระทรวงยุติธรรมในระดับพื้นที่ โดยใช้เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่

๔. การติดตามการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม Data Exchange Center : DXC ของหน่วยงานซึ่งมีภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัย ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติฯ สถานพินิจฯ เรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานี พบว่า ระบบ DXC สามารถเข้าใช้งานได้เป็นปกติและต่อเนื่อง แต่ยังมีเจ้าหน้าที่บางส่วนไม่เข้าใจเรื่องสิทธิการใช้งานฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรและการใช้งานข้อมูลภาพใบหน้า นอกจากนี้ ยังไม่ทราบช่องทางการแจ้งปัญหาการใช้งานระบบ DXC สำหรับปัญหาอุปสรรคที่พบในพื้นที่ คือ ระบบเครือข่ายการเข้าใช้งาน Internet ของหน่วยงานช้า ส่งผลให้การประมวลผลระบบ DXC ช้า และข้อมูลไม่มีความทันสมัย

ภาคตะวันออก : จังหวัดชลบุรี

➢ การดำเนินกิจกรรมและสรุปข้อมูลในพื้นที่

๑. การลงพื้นที่เพื่อรับทราบสถานการณ์ สภาพปัญหา และความต้องการในพื้นที่ เทศบาลเมืองบ้านสวน และเทศบาลตำบลห้วยกะปิ โดยจัดกิจกรรมพบปะพูดคุยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชนในพื้นที่

● **สถานการณ์/สภาพปัญหาในพื้นที่** ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่ ยาเสพติด การลักขโมย ยาวชนแข่งรถบนทางสาธารณะ (เด็กแว้น) ซึ่งพบในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวนเนื่องจากเป็นชุมชนเมือง การพนัน การทำร้ายร่างกาย การทะเลาะวิวาท บุกรุก และปัญหาแรงงานต่างด้าวหรือประชากรแฝง ในส่วนของปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญและต้องการได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ได้แก่ การตั้งด่านลอยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ความช่วยเหลือสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ค่าตอบแทนของคณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน และพบว่าผู้ก่อเหตุส่วนหนึ่งเป็นผู้ติดยาเสพติดหรือแรงงานต่างด้าว

ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทในชุมชน หากเป็นข้อพิพาทเล็กน้อย จะมีการไกล่เกลี่ยพูดคุยระหว่างคู่กรณีผ่านผู้นำชุมชนและมีการชดเชยค่าเสียหาย ส่วนข้อพิพาทที่มีระดับรุนแรง เช่น เรียกร้องค่าเสียหาย ทะเลาะวิวาท ลักขโมย จะดำเนินการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยหรือระงับข้อพิพาทในชั้นตำรวจเป็นส่วนใหญ่ แต่หากเป็นคดีใหญ่จะแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมต่อไป

การขอคำปรึกษาทางด้านกฎหมาย ในเบื้องต้นประชาชนในพื้นที่จะขอคำปรึกษากับผู้นำชุมชน หากผู้นำชุมชนไม่สามารถให้ความเห็นหรือความช่วยเหลือ จะมีการให้ข้อมูลในการขอรับคำปรึกษาผ่านช่องทางอื่นๆ ได้แก่ ยุติธรรมชุมชน หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามลำดับ หรือมีการแจ้งช่องทางอื่นๆ ให้ประชาชนได้รับทราบทั้งในส่วนของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

- **แนวทางของชุมชนที่ดำเนินการในปัจจุบันหรือที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม**

- การป้องกันอาชญากรรม เทศบาลมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีสายด่วนรับเรื่องราว โดยผู้นำชุมชนได้ประสานการทำงานด้านป้องกันอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างดี เพื่อร่วมกันตรวจตรา สอดส่อง สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีการจัดเวรสายตรวจ อปพร. (อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน) เป็นประจำทุกวัน และได้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชน นอกจากนี้ เทศบาลเมืองบ้านสวนยังมีการจัดทำหนังสือพิมพ์ชุมชน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่

- การสร้างการรับรู้กฎหมายในพื้นที่หรือการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม โดยผ่านเครือข่ายเจ้าหน้าที่ทางปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ เทศบาล และคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งในภาพรวมพบว่า ประชาชนรับทราบข้อมูล ข่าวสาร ข้อกฎหมาย ผ่านช่องทาง เสียงตามสาย หนังสือพิมพ์ชุมชน การลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ตามชุมชน และการจัดประชุมภายในชุมชน นอกจากนี้ สื่อโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยมในพื้นที่ คือ รายการข่าวของช่องอมรินทร์ทีวี ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมของประชาชนในพื้นที่ รองลงมาคือ ช่องไทยรัฐทีวี โดยมีช่วงเวลาเช้าชมคือ ระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ – ๒๑.๐๐ น.

- วิธีการ/ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร มีหอกระจายข่าวทุกหมู่บ้านในลักษณะเสียงตามสาย เปิดวันละ ๓ ครั้ง เพื่อแจ้งข่าวสารและนัดหมายเรื่องต่างๆ หนังสือพิมพ์ชุมชน บอร์ดประจำหมู่บ้านเพื่อแจ้งข่าวสาร การใช้ไลน์กลุ่มพูดคุยเรื่องต่างๆ

นอกจากประเด็นข้างต้นแล้ว ประชาชนได้ให้ความสนใจในคดีและข่าวที่เป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์ เช่น คดีตายายเก็บเห็ด คดีเขายายเที่ยง คดีลุงขับรถทับหมาตาย การจัดระเบียบรถตู้ รวมไปถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขอรับความเป็นธรรม การต่อสู้คดี การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษ (มีการแสดงความคิดเห็นทั้งในแง่บวกของการบังคับใช้กฎหมาย บทกำหนดโทษ ความเท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำของสังคม การต่อสู้คดีของจนท.ความช่วยเหลือของรัฐในการดำเนินคดี) นอกจากนี้ พบว่าการนำเสนอของสื่อมวลชนมีผลต่อความรู้สึกและความเข้าใจของประชาชน

- **ความต้องการในพื้นที่ด้านกระบวนการยุติธรรม**

- สื่อในการป้องกันอาชญากรรมที่เข้าใจง่ายสำหรับชีวิตประจำวัน คือ สื่อในรูปแบบเสียง สื่อแอนิเมชัน สื่อสิ่งพิมพ์ (สมุดภาพ info graphic สมุดพกพา แผ่นพับ โปสเตอร์)

- สื่อที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยมีเนื้อหาที่เผยแพร่จะต้องตรงตามความต้องการของประชาชน และเสนอครบทุกประเด็น อาทิ การบังคับใช้กฎหมาย การปฏิบัติตามกฎหมาย บทกำหนดโทษ สิทธิตามกฎหมาย

- งบประมาณสำหรับการเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นการสื่อสาร/ถ่ายทอด ผ่านเครือข่ายผู้นำชุมชน รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน อาทิ ไฟฟ้าส่องสว่าง กล้องวงจรปิด อุปกรณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ในการดูแลความปลอดภัยในชุมชน
- จัดการฝึกอบรมทักษะในการป้องกันอาชญากรรมแก่อาสาสมัครในชุมชน

๒. การศึกษาความพร้อมและแนวทางการขับเคลื่อนของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชลบุรีได้สนับสนุนการดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน และพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชน ด้วยการสร้างเครือข่ายที่มีศักยภาพในการป้องกันและบรรเทาปัญหาอาชญากรรม ให้ความช่วยเหลือประชาชนในชุมชนในด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎหมายในชุมชน การจัดการความขัดแย้งในชุมชน โดยการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท การช่วยเหลือเยียวยาเสริมพลังด้วยกองทุนยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และการช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา รวมทั้งการคืนคนดีสู่สังคม โดยให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ และบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้พ้นโทษ

สภาพปัญหาการทำงาน เห็นว่า หน่วยงานจะต้องรายงานผลการดำเนินงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกเดือน ซึ่งพบว่ามีข้อมูลลักษณะเดียวกัน แต่รูปแบบฟอร์มแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดภาระงานที่ซ้ำซ้อน ประกอบด้วย การรายงานผลปฏิบัติงานให้แก่สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ การรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนยุติธรรม การรายงานผลการอภิบาลของกรมราชทัณฑ์ การรายงานผลการดำเนินงานให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด และการรายงานผลของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

๓. การติดตามขับเคลื่อนการใช้งานระบบ DXC (Data Exchange Center)

การลงพื้นที่เพื่อสอบถามการใช้งานระบบ DXC ทั้งในประเด็น สภาพปัญหา และความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานระบบของหน่วยงานซึ่งมีภารกิจด้านการพัฒนาพฤตินิสัย จังหวัดชลบุรี ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติ เรือนจำกลาง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเรือนจำพิเศษพัทยา สรุปข้อมูลได้ดังนี้

● ผลการดำเนินงาน

- หน่วยงานกลุ่มภารกิจพฤตินิสัยปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการใช้งานระบบเป็นอย่างดี แต่ยังประสบปัญหาเรื่องการขอสิทธิ์การใช้งานระบบแทนกันซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้งานได้ต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่บางส่วนยังไม่เข้าใจในเรื่องสิทธิ์การใช้งานฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรและการใช้งานข้อมูลภาพใบหน้า นอกจากนี้ยังไม่ทราบช่องทางการแจ้งปัญหาการใช้งานระบบ DXC

- ความพึงพอใจในการค้นหาข้อมูลการกระทำผิดด้วย Single Report เนื่องจากเป็นการรวมการค้นหาในครั้งเดียวและมีข้อมูลหลากหลาย ได้รับคะแนนความพึงพอใจในการใช้งานระบบ DXC อยู่ในระดับ ๗ - ๘ คะแนน จาก ๑๐ คะแนน
- ในส่วนของความต้องการเพิ่มเติมในด้านข้อมูลที่สนับสนุนในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ของเรือนจำพิเศษพัทยาต้องการให้ใช้ข้อมูลเลขคดีดำและคดีแดงอ้างอิงข้อมูลของผู้ต้องขังเพื่อลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล

- **สภาพปัญหาอุปสรรคในพื้นที่**

- การนำข้อมูลเข้าของหน่วยงาน มีอุปสรรคในเรื่อง Internet และอุปกรณ์ รวมทั้งการทำงานของ Application ที่มีจำนวนมากอาจส่งผลกระทบต่อกรนำข้อมูลของระบบ DXC ไปใช้
- การกำหนด user เข้าใช้ระบบ DXC ระหว่าง admin หน่วยงานกับผู้ใช้งานระบบปลายทาง (ภูมิภาค) ยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ยังไม่ทราบช่องทางการแจ้งปัญหาการใช้งานระบบ DXC
- ระบบงานของหน่วยงานกับระบบ DXC มีการทำงานแยกกัน และเพื่อความสะดวกของผู้ใช้งานระบบควรปรับการเรียกใช้ระบบ DXC ให้สามารถเรียกใช้ระบบ DXC ผ่านระบบของหน่วยงานได้เลย

ภาคเหนือ : จังหวัดเชียงใหม่

➤ การดำเนินกิจกรรมและสรุปข้อมูลในพื้นที่

๑. การลงพื้นที่เพื่อรับทราบสถานการณ์ สภาพปัญหา และความต้องการในพื้นที่ เทศบาลตำบลท่าศาลา และเทศบาลตำบลแม่คือ โดยการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อสอบถามและสำรวจความต้องการของประชาชนและผู้นำชุมชนในพื้นที่

● สถานการณ์/สภาพปัญหาในพื้นที่

ปัญหาหรือข้อพิพาทในพื้นที่ที่เกิดขึ้นบ่อยเรียงตามลำดับ มีดังนี้ ปัญหาประชากรแฝง แรงงานต่างด้าว ยาเสพติด ลักขโมย หอพัก/บ้านเช่าผิดกฎหมาย การบริหารจัดการขยะ เด็กแว้น อุบัติเหตุจราจร ถนนชำรุด สถานบันเทิงและร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เปิดจำนวนมาก การเข้าใช้ประโยชน์และครอบครองพื้นที่สาธารณะ การทะเลาะวิวาท ชุมชนกระทำความผิด พยายามฆ่า ครอบครองแตกแยก และการตั้งครุฑในวัยเรียน โดยผู้ก่อเหตุส่วนใหญ่มักเป็นกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่ และเมื่อเกิดกรณีพิพาทขึ้นในชุมชน จะใช้วิธีการไกล่เกลี่ยคู่กรณีโดยผู้นำชุมชนก่อน หากไม่สำเร็จจะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป

● แนวทางของชุมชนที่ดำเนินการในปัจจุบันหรือที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

- การป้องกันอาชญากรรม สิ่งที่ชุมชนดำเนินการอยู่สำหรับการป้องกันปัญหาอาชญากรรม คือ การใช้เสียงตามสายแจ้งเตือนในชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันภัยเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ โดยสอดส่องดูแลของคนที่ในพื้นที่เป็นหลัก การอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันอาชญากรรมให้แก่คนในชุมชนและ รวมทั้งมีการควบคุมดูแลคนในชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจก่อเหตุอาชญากรรมในชุมชน ได้แก่ วัยรุ่น ผู้พันโท

- การสร้างการรับรู้กฎหมายในพื้นที่ หรือการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม คนในชุมชนมักให้ความสนใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือเมื่อประสบปัญหา เช่น กฎหมายที่ดิน กฎหมายหนี้รวมถึงหนี้ครอบครัว และกฎหมายมรดก ชุมชนจึงมีการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยผ่านเครือข่ายเจ้าหน้าที่ทางปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ เทศบาล และคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งเทศบาลตำบลท่าศาลา มีการดำเนินงานร่วมกับระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเครือข่ายในพื้นที่ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยการลงพื้นที่ส่งเสริมให้คนในพื้นที่ที่มีการรับรู้ รวมไปถึงไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทในชุมชน และมีกระบวนการด้านกฎหมาย สิทธิและเสรีภาพ และกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่

ในส่วนของเทศบาลตำบลแม่คือ มีแนวทางที่น่าสนใจหลายประการ ได้แก่ การเผยแพร่กฎหมายโดยสถานศึกษา ผ่านระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน มีหลักสูตรการเรียนการสอนกฎหมายในระดับชั้นมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ยังมีโครงการครูแดร์ (D.A.R.E) โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่นำร่องเข้ามาให้ความรู้กฎหมายโดยมุ่งเน้นในเรื่องยาเสพติด และกฎหมายจราจรให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๖ รวมถึงการอบรมผ่านการเข้าค่ายของนักเรียน

- วิธีการ/ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร มีหอกระจายข่าวทุกหมู่บ้านในลักษณะเสียงตามสายเปิดวันละ ๓ ครั้ง เพื่อแจ้งข่าวสารและนัดหมายเรื่องต่างๆ บอร์ดประจำหมู่บ้านเพื่อแจ้งข่าวสาร การใช้ Line กลุ่มพูดคุยเรื่องต่างๆ รวมถึงการลงพื้นที่เผยแพร่กฎหมายโดยผู้นำชุมชน เครือข่ายยุติธรรมชุมชน และยุติธรรม

จังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่า สื่อที่ประชาชนในพื้นที่ได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บ่อยครั้ง ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือกฎหมายสามัญประจำบ้าน หนังสือกฎหมายทั่วไป แผ่นพับ เป็นต้น

● ความต้องการในพื้นที่ด้านกระบวนการยุติธรรม

- สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมกับประชาชน จะต้องสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก เช่น เว็บไซต์/เพจ สื่อเคลื่อนไหว (แอนิเมชัน) โปสเตอร์ให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เข้าใจง่าย

- ควรมีกลไกในการสร้างการรับรู้ในเรื่องการป้องกันและช่วยเหลือตัวเองเมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมในพื้นที่ รวมถึงสิทธิที่ประชาชนควรรับทราบ

- ผู้นำชุมชนหรือครู ควรเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่สื่อด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการบอกเล่า นำเสนอ หรือถ่ายทอดสื่อให้มีความน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแพร่สื่อในสถานศึกษา

- เน้นการประชาสัมพันธ์ศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่อำนวยความสะดวกยุติธรรม

- เพิ่มมาตรการสอดส่องดูแล และมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด รวมทั้งการฝึกอบรมทักษะในการป้องกันอาชญากรรมแก่อาสาสมัครในชุมชน

- ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน

- รัฐควรสนับสนุนมาตรการการควบคุมดูแลคนในชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะกระทำความผิดในพื้นที่ โดยให้ผู้นำชุมชนทำความเข้าใจกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือคนในครอบครัวของบุคคลกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้เกิดการยอมรับและร่วมมือกันสอดส่องดูแลบุคคลกลุ่มเสี่ยง

- ข้อมูลกฎหมายที่ประชาชนให้ความสนใจหรือต้องการทราบ เป็นกฎหมายในชีวิตประจำวันที่มีความสอดคล้องกับปัญหาหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของแรงงานต่างด้าว ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม/มลพิษ จราจร สถานบริการ การพนัน ครอบครัว (สินสมรส บุตร ความรุนแรงในครอบครัว) มรดก ที่ดิน หนี้ครัวเรือน (กู้ยืม ค่าประกัน) หนี้ธนาคาร (จำนำ จำนอง) การกระทำความผิดกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (เช่น พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙) และระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา

๒. การหารือแนวทางการขับเคลื่อนงาน กพยจ.ในพื้นที่ โดยการเข้าพบกับนายปวิณ ชำนิประศาสน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และให้ข้อสังเกตว่าการดำเนินการดังกล่าวควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนระหว่างหน่วยงานที่เป็นระบบชัดเจน โดยเน้นสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการขับเคลื่อนงานภารกิจดังกล่าวไปในทิศทางเดียวกัน

๓. การติดตามขับเคลื่อนการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Exchange Center : DXC) ของหน่วยงานซึ่งมีภารกิจด้านการพัฒนาพฤติกรรม ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานคุมประพฤติ และทัณฑสถานหญิง ในจังหวัดเชียงใหม่ สรุปข้อมูลได้ดังนี้

● ผลการดำเนินงาน

- หน่วยงานปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการใช้งานระบบเป็นอย่างดี แต่ยังประสบปัญหาเรื่องอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อการใช้งานของเจ้าหน้าที่ และการขอเพิ่ม/ต่ออายุการใช้งานของผู้ใช้งานระบบ ยังมีความล่าช้า ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่บางส่วนยังไม่เข้าใจในเรื่องสิทธิ์การใช้งานฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรและการใช้งานข้อมูลภาพใบหน้า

- ความพึงพอใจในการค้นหาข้อมูลการกระทำผิดด้วย Single Report เนื่องจากเป็นการรวมการค้นหาในครั้งเดียวและมีข้อมูลหลากหลาย ได้รับคะแนนความพึงพอใจในการใช้งานระบบ DXC อยู่ในระดับ ๗ - ๘ คะแนน จาก ๑๐ คะแนน

- ในส่วนของความต้องการเพิ่มเติมในด้านข้อมูลที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน พบว่า เจ้าหน้าที่ของทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ต้องการข้อมูลเลขคดีและคดีแดงอ้างอิงข้อมูลของผู้ต้องขังเพื่อลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล และต้องการใช้กระบวนการอายัดผู้ต้องขัง ซึ่งดำเนินการโดยตำรวจแต่ละพื้นที่ โดยเมื่อมีการอายัดแล้วดำเนินการเรียบร้อยแล้วให้ถอนอายัดด้วย

- สภาพปัญหาอุปสรรคในพื้นที่

- การนำข้อมูลเข้าของหน่วยงาน มีอุปสรรคในเรื่อง Internet และอุปกรณ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบ DXC ที่นำข้อมูลของหน่วยไปให้บริการ
- การกำหนดเข้าใช้งานระบบ DXC ระหว่าง admin หน่วยงานกับผู้ใช้ระบบปลายทาง (ภูมิภาค) ยังไม่เข้าใจตรงกัน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ยังไม่ทราบช่องทางการแจ้งปัญหาการใช้งานระบบ DXC
- ระบบงานของหน่วยงานกับระบบ DXC ทำงานแยกกัน ดังนั้นเพื่อความสะดวกของผู้ใช้งานระบบจึงควรปรับการเรียกใช้ระบบ DXC ให้สามารถเรียกใช้งานผ่านระบบของหน่วยงานได้เลย

บทสรุปและข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนงานกระบวนการยุติธรรมในมิติเชิงพื้นที่

จากการดำเนินโครงการขับเคลื่อนงานยุติธรรมในระดับพื้นที่ ในเรื่องแนวทางการป้องกันอาชญากรรม การสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การศึกษาความพร้อมและแสวงหาความร่วมมือในพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อน กพยจ. และการติดตามการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Exchange Center : DXC) โดยการลงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเดือนมิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ จังหวัดอุดรธานี ชลบุรี และเชียงใหม่ ที่ผ่านมา ทำให้ได้รับทราบข้อมูลจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละชุมชน จึงขอสรุปวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. สถานการณ์/สภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะปัญหาอาชญากรรมที่ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาการลักขโมย และยาเสพติด

๒. มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายและการเกิดปัญหาอาชญากรรม โดยพบว่า

๒.๑ แม้ว่าประชาชนบางกลุ่มจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย แต่ก็ยังกระทำความผิด เนื่องจากการขาดจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม ประกอบด้วย

๒.๑.๑ **กลุ่มของผู้ใหญ่** ควรเน้นการกระตุ้นเพื่อปลูกจิตสำนึกในการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายให้แก่ประชาชน การสร้างความรู้ความรับผิดชอบต่อสังคม ในเรื่องสิทธิ หน้าที่ ของพลเมืองตามกฎหมาย เพื่อมิให้กระทำความผิด และขณะเดียวกันมีภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและครอบครัวให้สามารถป้องกันตนเองได้

๒.๑.๒ **กลุ่มของเด็กและเยาวชน** ควรเน้นปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน โดยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย การมีจิตสาธารณะ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาท สิทธิ และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีและเคารพกฎหมาย

๒.๒ พื้นที่ที่เป็นชุมชนเมืองและเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหรือท่องเที่ยว ซึ่งมีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างชาตินานาชาติจำนวนมาก เช่น จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเชียงใหม่ จะมีประชากรแฝงซึ่งเป็นแรงงานต่างด้าวเข้ามาอาศัยอยู่เพื่อประกอบอาชีพ ผลที่ตามมา คือ การก่อปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่นๆ เนื่องจากไม่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องกฎหมายของประเทศไทย อาทิ กฎหมายเกี่ยวกับจราจร การทารุณกรรมสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น ควรสร้างการรับรู้ในเรื่องกฎหมาย (เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน) ของประเทศไทยให้กับกลุ่มแรงงานต่างด้าว เพื่อป้องกันการกระทำความผิด

๓. แนวทางที่ชุมชนใช้ดำเนินการเมื่อเกิดเหตุข้อพิพาทขึ้นในพื้นที่ หากเป็นข้อพิพาทเพียงเล็กน้อย ชุมชนจะใช้วิธีการไกล่เกลี่ยหรือระงับข้อพิพาทด้วยการพูดคุยระหว่างคู่กรณีผ่านเครือข่ายยุติธรรมชุมชน/ผู้นำชุมชน แต่หากไม่สามารถยุติได้จะส่งเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นส่วนใหญ่ สำหรับกรณีประชาชนเข้ามาขอคำปรึกษาทางด้านกฎหมาย หากไม่สามารถให้ความเห็นหรือช่วยเหลือได้ จะส่งต่อหรือแจ้งช่องทางการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยแนะนำให้เข้ามาขอคำปรึกษากับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากนี้ ช่องทาง/วิธีการการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ชุมชนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ในแต่ละพื้นที่จะดำเนินการผ่านเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ เทศบาล และคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งในภาพรวมพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่

รับทราบข้อมูล ข่าวสาร ข้อกฎหมาย ผ่านทางช่องทางการบอกเล่าโดยยุติธรรมชุมชน/ผู้นำชุมชนหรือคนในชุมชน เสี่ยงตามสาย หอกระจายข่าว หนังสือพิมพ์ชุมชน การลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ตามชุมชน โทรศัพท์ วิทยุ การลงพื้นที่เผยแพร่กฎหมายโดยผู้นำชุมชน เครือข่ายยุติธรรมชุมชน และยุติธรรมจังหวัด

จึงเห็นได้ว่า **เครือข่ายยุติธรรมชุมชน/ผู้นำชุมชนถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนภารกิจด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อแก้ไขปัญหากรณีข้อพิพาทที่เกิดขึ้นภายในชุมชน** ดังนั้น ในการสร้างความร่วมมือด้านการป้องกันอาชญากรรมและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชนในพื้นที่ จึงควรประสานความร่วมมือและใช้วิธีการสื่อสารผ่านทางเครือข่ายยุติธรรมชุมชน/ผู้นำชุมชนไปสู่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเกิดความสนใจ และเชื่อมั่น ในข้อมูลข้อมูลดังกล่าว

๔. ประชาชนทุกในพื้นที่มักให้ความสนใจข่าวและคดีสำคัญ หรือคดีที่สังคมให้ความสนใจอย่างแพร่หลาย เช่น คดีตายายเก็บเห็ด คดีเขายายเที่ยง คดีลุงขับรถทับสุนัขตาย การจัดระเบียบรถตู้ เป็นต้น เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และกระทบต่อเรื่องความรู้สึกในเรื่องความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการนำเสนออย่างต่อเนื่อง หรือการพาดหัวข่าวให้น่าสนใจจะมีผลต่อความสนใจของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้น **เหตุการณ์ที่น่าสนใจ สื่อ วิธีการนำเสนอข่าว จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการรับรู้ข้อมูลของประชาชน**

กรอบกฎหมายที่ประชาชนให้ความสนใจและเห็นว่ามีค่าสำคัญ ควรนำมาเผยแพร่ให้กับประชาชน โดยเรียงลำดับตามความสนใจ ดังนี้

- ๑) นิติกรรมสัญญาและการขอร้องข้อพิพาท
- ๒) หนี้สิน
- ๓) ที่ดินทำกินและทรัพยากรธรรมชาติ
- ๔) การคุ้มครองสิทธิ สิทธิมนุษยชน และการขอรับการเยียวยา
- ๕) การขอความเป็นธรรมในคดีอาญา
- ๖) การร้องเรียนกล่าวโทษเจ้าหน้าที่รัฐ
- ๗) การบังคับคดีและล้มละลาย

๔. การศึกษาความพร้อมและแสวงหาความร่วมมือในพื้นที่สำหรับเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อน กพยจ. จะเห็นได้ว่า สำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรอง ได้แก่ อุดรธานี ชลบุรี และเชียงใหม่ มีความรู้และความพร้อมในการขับเคลื่อนงาน กพยจ. ได้เป็นอย่างดี ซึ่งแต่ละพื้นที่ในจังหวัดน่านรองได้มีการวางระบบการบริการจัดการที่ความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น **ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จในขณะนี้จึงอยู่ที่การขับเคลื่อนของหน่วยงานส่วนกลาง** รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องนโยบาย รูปแบบการทำงาน การรายงานผล และการติดตามประเมินผล เพื่อให้การขับเคลื่อนงาน กพยจ. เป็นไปในรูปแบบและแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ

๕. การติดตามผลการขับเคลื่อนการใช้งานระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Exchange Center : DXC) ของหน่วยงานซึ่งมีภารกิจด้านพัฒนาพฤติกรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้งานระบบ DXC พบว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในส่วนภูมิภาคมีความรู้ความเข้าใจในการใช้งานระบบอยู่ในระดับพื้นฐาน และยังมีข้อจำกัดด้านเครือข่าย Internet ที่มีความล่าช้า จึงเห็นได้ว่า **การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้งานระบบให้กับเจ้าหน้าที่** ยังคงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรดำเนินการควบคู่กับ การพัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถสอดคล้องกับการใช้งานระบบ DXC ได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง

ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาหรือต่อยอด

๑. ผลักดันให้กรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรมและการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอยู่ในแผนพัฒนาจังหวัด โดยใช้กลไกของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม (กพยจ.) ซึ่งมีสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นฝ่ายเลขานุการ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกำหนดแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องตามแนวทาง ซึ่งสามารถขอรับการจัดสรรงบประมาณได้จาก งบประมาณของจังหวัด หรือ งบประมาณบูรณาการกลุ่มจังหวัด หรืองบประมาณบูรณาการด้านการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม (ผ่านส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ยุติธรรมชุมชนและยุติธรรมจังหวัด สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม)

๒. ส่วนกลางสามารถสนับสนุนการดำเนินงานในส่วนการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ทั้งการผลิตสื่อในรูปแบบที่น่าสนใจ เหมาะสม เข้าถึงเครือข่ายภายในชุมชน ยกตัวอย่างเช่น

- สื่อรูปแบบเสียงในลักษณะ Spot สั้น ๑ นาทีเผยแพร่ตามหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย
- สื่อ Info graphic ซึ่งสามารถนำมาเผยแพร่ในกลุ่ม Line โดยผ่านสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เพื่อส่งต่อให้เครือข่ายยุติธรรมชุมชน และประชาชนในพื้นที่ รวมถึงขอความร่วมมือเผยแพร่ใน Facebook หรือเว็บไซต์ต่างๆ
- สื่อแผ่นพับ/ใบปลิว ซึ่งสามารถนำไปเผยแพร่ในบอร์ดประจำหมู่บ้าน หรือสถานที่ราชการที่ประชาชนมาติดต่อรับบริการ
- สื่อชุดความรู้ทั้งในเรื่องป้องกันอาชญากรรม/กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำไปแจกจ่ายเมื่อมีการอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชน ทั้งนี้ เนื้อหาและรูปแบบของสื่อจะต้องดึงดูดความสนใจ สั้น กระชับ เข้าใจง่ายและคำนึงถึงความสอดคล้องกับช่องทางที่จะใช้ในการเผยแพร่ข้างต้นเป็นหลัก

๓. จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ โดยร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ เครือข่ายผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านรวมถึงเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับคนในชุมชน เพื่อสร้างการยอมรับ

๔. ติดตามประเมินผล โดยลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องและประสานงานกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เพื่อรับฟังปัญหา อุปสรรค และความต้องการของชุมชน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงสามารถถอดบทเรียนจากจังหวัด/พื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ และจังหวัดที่ไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายจากส่วนกลาง หรือนำตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จเป็นโมเดลนำร่องให้แก่พื้นที่อื่นๆต่อไป ทั้งนี้ จะต้องมีการกำหนดคำนิยาม หรือหลักเกณฑ์ของชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ/ไม่ประสบผลสำเร็จ

๕. การขับเคลื่อนการใช้ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) โดยเร่งพัฒนาสมรรถนะระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานในพื้นที่ โดยเบื้องต้นอาจสำรวจคุณสมบัติของอุปกรณ์และระบบเครือข่าย Internet และจัดทำเป็นภาพรวมของหน่วยงานกระทรวงยุติธรรม สำหรับเป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนา เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งอาจแบ่งการดำเนินงานเป็นระยะ (phase) และควรมีหลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานระบบ DXC เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์ของข้อมูล นอกจากนี้ประสานขอความร่วมมือกับสำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขยายฐานข้อมูลในระบบ DXC